

**Tisztelt Köztársasági Elnök úr, Tisztelt Alkotmánybírósági Elnök Úr, Tisztelt Alkotmány
Bíró Úr, Tisztelt Legfőbb Ügyészhelyettes Úr, Tisztelt Parancsnok Úr, Tisztelt Elnök és
Elnökhelyettes Urak és Asszonyok, Kedves Kollégák!**

Az eddigiekben részletesen bemutatásra kerültek azok a jogszabályok és események, melyek révén eljutottunk a mai jeles napig.

Kérem engedjék meg, hogy az elhangzottakat ne ismételjem meg, csupán utaljak arra, hogy éppen a történelmi hagyományokra is figyelemmel számít kiemelkedő eseménynek a Bíróságok Napja és ezért tölt el büszkeséggel, hogy e jeles eseményen elmondhatok pár gondolatot.

Nem könnyű feladat megfelelni annak a társadalmi elvárásnak, mely a jogviták minél gyorsabb, hatékonyabb elintézéséhez, az igazságnak megfelelő döntések meghozatalához fűződnek. Kétségtelen tény, hogy a bíróságok működésének hatékonysága mindig javítható, de az európai statisztikák azt igazolják, hogy nemzetközi összehasonlításban nincs szégyenkezni valónk.

A Bíróságok Napja a bíróságok ünnepe. Ünnepe a szó legnemesebb értelmében. Ez teremt alkalmat arra, hogy azokat a kollégákat elismerésben részesítsük, akik a legtöbbet tették az igazságszolgáltatás érdekében, akik adott időszakban leginkább hozzájárultak a bírói hatalmi ág társadalmi megbecsüléséhez.

A modern társadalmak folyton folyvást változó időszakát éljük, és a jelenben Magyarországon ez még inkább jellemző a nemrég lezajlott országgyűlési választás eredményeként jelentkező társadalmi megújulás kapcsán.

E változások értelemszerűen hatnak a bíróságokra is, és szükségszerű, hogy ezeket megfelelően kezelni tudjuk. Ám nem kevésbé fontos azoknak az értékeknek a megőrzése, melyek már eddig is hozzájárultak a bíróságok kiegyensúlyozott működéséhez.

Kétségtelenül nagy vívmány volt az államszervezet fejlődésének útján a hatalom megosztásának kialakulása. Azt is tudjuk és érzékeljük, hogy a modern társadalmak és államok fejlődése a hatalommegosztás klasszikus elvének fejlődését is magával hozta, az egyes hatalmi ágak egymáshoz való viszonyulását árnyaltabbá tette, és a hatalommegosztás Alaptörvényünk C. cikk (1) bekezdésében deklarált elvét némileg átalakította, s az a gyakorlatban a fékek és ellensúlyok rendszereként működik.

E rendszerben biztosított kell legyen, hogy a hatalmi ágak önállóan, ugyanakkor egymással együttműködve, egymást ellenőrizve végezzék tevékenységüket, így kerülve el a hatalommal való visszaélést.

Fontos eleme e rendszernek a hatalmi ágak között megvalósuló érdemi párbeszéd és együttműködés, hiszen az Állam megfelelő működése csak ilyen formán lehet biztosított.

Úgy érzem e téren még nagyon sok a tennivalónk. Nem titok, hogy az érdemi párbeszéd a bíróságok és az előző igazságügyi kormányzat között gyakorlatilag megszűnt. Az is mindenki előtt ismert, hogy a parlamenti választások után változás következett be az igazságügyi kormányzatnál is. Nagy reményeket fűzünk az érdemi párbeszéd újbóli kialakulásához, melynek jelei ugyan mutatkoznak, valódi áttörésre azonban még nem került sor.

Tisztelt Kollégák!

Az utóbbi időben a bíróságokkal összefüggésben leginkább két fogalom kerül szóba, a függetlenség és az elszámoltathatóság. Ezért e két dologra szeretnék kitérni kicsit bővebben, de nem visszaélve türelmükkel.

Ha valaki csupán csak a híreket olvassa, megnyugodva veheti tudomásul, hogy Magyarországon mindenki elkötelezett a bírói függetlenség megerősítése iránt. Az azonban már kevésbé kommunikált, hogy ki mit ért bírói függetlenségen és az általános elveken túl milyen konkrét lépéseket tart szükségesnek a bírói függetlenség megerősítése érdekében. Az pedig még kevésbé érzékelhető, hogy az érintetteknek, a bírácoknak e körben a véleményét kikérik.

Ezért úgy gondolom, hogy nem árt röviden, a teljesség igénye nélkül áttekinteni a bírói függetlenség helyzetét, rámutatva azokra a problémákra, amelyek megoldása valóban segítheti annak erősítését, s kitérni arra, hogy az OBT miként próbált és próbál közreműködni a bírói függetlenség megerősítésében.

A bírói függetlenség kapcsán szokás megkülönböztetni az egyéni, a szervezeti és az ítélkezési függetlenséget. Az egyéni függetlenség összetevőiként definiálható az elmozdíthatatlanság, a mentelmi jog, az összeférhetetlenség szabályozása, az érdemeken alapuló kinevezési és előmeneteli rendszer, valamint a megfelelő javadalmazás. A szervezeti függetlenség aspektusai közé sorolható az igazgatási és költségvetési autonómia. Az ítélkezési függetlenség pedig a jogszabályoknak való alárendeltséget, valamint az utasításoktól való mentességet jelenti.

Az egyéni bírói függetlenséget vizsgálva az Országos Bírói Tanács két dologgal foglalkozott behatóan, a kinevezési és előmeneteli rendszerrel és a javadalmazással.

A kinevezési és előmeneteli rendszert a 7/2011.(III.4.) KIM rendelet szabályozza. E rendelet alkalmazása során számos jogalkalmazási probléma merült fel, így az Igazságügyi Minisztérium felkérte az OBT-t, hogy fogalmazza meg azon módosítási javaslatait, amelyek megítélése szerint az egyértelmű jogalkalmazást elősegíthetik. E felkérésnek az OBT eleget tett, eseti bizottságot hozott létre, s az eseti bizottság által elkészített anyag alapján konkrét jogszabálmódosítási javaslatokat tett. Ezeket természetesen az Igazságügy Minisztérium részére is elküldte, azonban visszajelzés ezzel összefüggésben még nem érkezett.

Az egyéni bírói függetlenség kiemelkedő eleme a megfelelő javadalmazás, mely értelemszerűen összefügg az összeférhetetlenség szabályozásával, hiszen azért szükséges a megfelelő javadalmazás, mert a bírák - kevés kivételtől eltekintve - egyéb kereső tevékenységet nem végezhetnek. Megállapítható, hogy a javadalmazás kérdése már hosszabb ideje napirenden van, megfelelő megoldást erre találni azonban nem sikerült. A bírák bére nem egységes szempontok alapján kerül meghatározásra, s ez, valamint az a körülmény, hogy a megindult bérrendezés eltérő módon érinti a bírákat és az igazságügyi alkalmazottakat, állandósult problémákhoz vezet. A javadalmazással összefüggésben az Országos Bírói Tanács több konkrét - átmenetinek tekinthető - javaslatot is megfogalmazott, melyek egyelőre nem találtak meghallgatásra. E körben szükséges lenne minden érintett bírói szervezet bevonásával olyan egységes koncepció kidolgozása, mely hosszú távon megnyugtató módon rendezi a helyzetet.

A szervezeti függetlenség egyik jelentős eleme az Országos Bírói Tanácsot megillető ellenőrzési, felügyeleti jog. Az ezen jogosítványokat szabályozó 2023. évi X. törvény hatályba lépése óta eltelt időszak tapasztalatai azt mutatták, hogy e jogosítványok egyrészt nem teljeskörűek, másrészt bizonyos kérdésekben nem érdemiek. Ezért az Országos Bírói Tanács e vonatkozásban is eseti bizottságot állított fel, melynek feladatává tette olyan javaslatok kidolgozását, melyek az OBT hatáskör gyakorlását teljesebbé tehetik. Az eseti bizottság elemzését alapul véve konkrét jogszabálmódosítási javaslatokat fogalmazott meg a Tanács, immáron határozati formában 99/2026.(VI.1.) OBT szám alatt, melyet nem sokkal ezelőtt szintén megküldött az Igazságügyi Minisztériumnak.

Véleményem szerint a jogkereső közönséget leginkább érintő ítélkezési függetlenség, vagyis a jogszabályoknak való alárendeltség és utasíthatatlanság megvalósul.

A fékek és ellensúlyok rendszerében az is természetes kell, hogy legyen, miszerint a bíróság is adjon számot tevékenységéről és elszámoltatható is legyen. Az elszámoltathatóság kérdése egyre inkább előtérbe kerül nem csak hazánkban, hanem Európa szerte.

Nézzük tehát mit is jelent az elszámoltathatóság, s milyen jogtechnikai eszközökkel próbálta ezt a jogalkotó elérni, s engedjék meg, hogy néhány szót ejtsek ezek megfelelőségéről is.

Az elszámoltathatóság azt jelenti, hogy megfelelő felülbírálati rendszer működjék, fegyelmi és etikai felelőssége legyen a bírának, igazgatási és pénzügyi elszámoltathatóság valósuljon meg, és biztosított legyen a társadalmi nyilvánosság.

A felülbírálati rendszert hatályos eljárásjogaink megfelelően rendezik, a fegyelmi és etikai felelősség kérdésében pedig eligazítást nyújtanak a bírósági szervezetre vonatkozó jogszabályok, és megalkotásra került a bírák Etikai Kódexe.

Az igazgatási és pénzügyi elszámoltathatóság körébe sorolhatóak a vagyoni elégtétel újonnan kialakított szabályai, mely szabályok az Országos Bírói Tanács megítélése szerint nem megfelelőek, azok sokkal inkább szolgálják a bíróságok úgymond megrendszabályozását, semmint az elszámoltathatóságot. Így a 73/2026.(V.18.) OBT számú határozatában arra tett javaslatot a jogalkotó felé, hogy e szabályokat vezesse ki a jogrendből. Fontos ezzel összefüggésben megjegyezni, hogy az úgynevezett Pevtv. szabályai, melyek szintén a vagyoni elégtételt szabályozzák, változatlanul hatályosak maradnak az OBT javaslata szerint, így az elszámoltathatóság e körben megvalósul.

A társadalmi nyilvánosság biztosítását már a korábbi eljárási kódexek is folyamatosan biztosították. Ennek ellenére a jogalkotó új szabályokat vezetett be az online nyilvánosság kialakításával. E szabályokat az OBT részletesen megindokolva szintén nem tartotta megfelelőnek, ezért a 87/2026.(VII.1.) OBT számú határozatával javaslatot tett e szabályok jogrendből történő kivezetésére.

Tisztelt Kollégák!

Meggyőződésem, hogy az iméntiekben felvázolt problémák és nehézségek ellenére elmondható, hogy a magyar bírósági rendszer jól működik, és sikeresen megfelel azoknak az elvárásoknak, melyeket vele szemben a társadalom támaszt.

Vallom, hogy az ítélkezés, az állam büntető hatalmának érvényesítése, a jogviták eldöntése az egyike a legszebb, de egyben legnehezebb feladatoknak. Ezt a tevékenységet csak úgy érdemes végezni, hogy ezt nem munkaként, hanem hivatásként fogjuk fel. Erre szolgálnak kiváló példaként az itt ülő bíró kollégák.

Ahhoz, hogy az általam korábban említett magas színvonalú ítélkezés megvalósulhasson, nem csak kiváló bírakra, hanem kiemelkedő tudással rendelkező, elhivatott igazságügyi alkalmazottakra is szükség van. Méltán mondható el ez az itt ülő igazságügyi alkalmazott kollégáinkról.

A bírósági munka egyik sajátossága, hogy az ügyek soha nem fogynak el, mindig újabb és újabb megoldandó feladatokkal találkozunk, az ítélkezés folyamatos. Szükséges azonban az, hogy időnként megálljunk, áttekintsük az elvégzett, s az előttünk álló feladatokat, és számot vessünk az elvégzett munkáról. A bíróságok napja kiváló alkalmat teremt erre. E számvetés során biztos állítható, hogy az itt ülő bírák és igazságügyi alkalmazottak kiemelkedően teljesítettek és rászolgáltak arra az elismerésre, mely e kiváló teljesítményt reprezentálja.

Gratulálok ezért minden kitüntetettnek, köszönöm az elvégzett munkát, s a továbbiakban is sok sikert és egészséget kívánok valamennyiüknek!

Köszönöm a figyelmüket!